

Språkgrupper. Språkkunskaper är hårdvaluta i språkmosaikerna Europa. Språkliga minoriteter kan av nödvång ofta två, tre, fyra språk. De är morgondagens framgångsrika européer.

Språka på europeiska

Det finns många europeiska folk. Och många av dem är språkliga minoriteter i länder med ett annat majoritetsspråk.

Regionernas Europa var 1990-talets slagord. Nationalstaten skulle försvinna och utvecklingen ske på lokal, regional och europeisk nivå. Beslut skulle fattas enligt subsidiaritetsprincipen, ett knepigt ord för en god grundtanke. Att beslut fattas så nära medborgarna som möjligt. Så långt teorin.

Förändringen sker långsammare i praktiken. Nationalstaten är inte död, men på tillbakagång. Europa är allt mera en mosaik av regioner och språkgrupper. "Det gränslösa Europa" har handlat mycket om kapitalströmmar, varuströmmar och företagsflykt, men det gränslösa Europa är också visionen om ett folkens Europa.

I dag är Island den enda enspråkiga europeiska staten utan nationella minoriteter. I alla andra europeiska stater finns nationella, traditionella minoriteter. Men deras officiella ställning varierar stort.

EBLUL (European Bureau for Lesser Used Languages) höll en stor konferens om minoritetsspråk i Dublin i november 2006. Där konstaterades att utvecklingen var mycket gynnsam för katalanska, baskiska, cymriska och galiciska under 1900-talet. 2000-talets utmaning är att skapa lingvistiska (språkliga) rättigheter för alla europeiska språk, att öka användningen

av dem och säkerställa ett språkligt utrymme för dem. Enligt Fernand de Varennes, expert på språkliga rättigheter, behövs det lagstiftning om lingvistiska rättigheter i Europa. Annars kommer endel språk att förbli hotade.

I fråga om minoritets- och språklagstiftning kan Finland brösta sig. Vi är ett föregångsland i Europa. Det behöver vi inte hymla om.

Den här vecka gästas Vasabladet av en grupp tidningsjournalister tillhörande andra europeiska språkliga minoriteter. Bakom studiebesöket står den europeiska organisationen för dagstidningar på minoritets- och regionala språk, Midas. 31 dagstidningar från hela Europa är medlemmar i Midas, däribland sex finlandssvenska.

En Midasgrupp besökte Sydtirolen i fjol. Åren innan gick studiebesöken till Katalonien och Baskien.

Som bäst stiftar representanter för katalanska El Punt, serbiska Serbske Nowiny, de ungerskspråkiga Új Szó (Slovakien), Szabadság och Bihari Napló (Rumänien), slovenskspråkiga Primorski Dnevnik och tyskspråkiga Zett am Sonntag bekantskap med Vasa, men har också gjort en avstickare till Jakobstad och JT.

Variationerna är stora. Katalanerna med metropolerna Barcelona som huvudort uppgår till 12 miljoner. Mera än dubbelt fler än finländarna. Ssörberna i östra Tyskland, som talar ett västslaviskt språk, är cirka 50 000.

I Sydtirolens huvudort Bozen/Bolzano är tre fjärdedelar av befolkningen italienskspråkig och en fjärdedel tyskspråkig medan regionens majoritet är tyskspråkig.

Det låter som Vasatrakten.

Språkpolitiken förs dock på olika sätt och tvåspråkighet betyder någonting annat i Sydtirolen än i Vasa. I Sydtirolen är tvåspråkighet att behärska två språk medan etniciteten betonas. I Vasa är det lika självklart att endel har genuint tvåspråkig identitet, andra enspråkig.

Många Vasabor, framför allt de med Wärtsilä-koppling, känner till Trieste i nordöstra Italien. Färre vet att Trieste också är huvudort för den slovenska minoriteten i Italien, cirka 95 000 individer.

När Midas besökte Bolzano/Bozen och Vbl:s utsände intervjuades av lokala Tageszeitung väckte två uppgifter uppmärksamhet; att finlandssvensken inte höll på Sverige i idrottstävlingar och att finländarens mobiltelefon inte var av märket Nokia.

Alla här vi på föreställningar om andra folk och språkgrupper. Och ibland är dessa föreställningar felaktiga, helt eller delvis. Studiebesök av den typ Midas gör i liten skala öppnar perspektiv, breddar kunskande, väcker intresse.

Vi är inte så olika, vi européer. Vi är faktiskt rätt lika.

I ett mera gränslöst Europa är det inte lång-

sökt att se många representanter för språkliga minoriteter som framgångsrika européer. Av nödvång är de ofta minst tvåspråkiga, sannolikt flerspråkiga.

Om det är något som framtidens Europa behöver är det personer med breda språkkunskaper. Broken English är förvisso världens ledande språk, men det är inte tillräckligt.

Tre språk, fyra, kanske rentav fem. För språkliga minoriteter är flerspråkighet en nödvändighet och självklarhet på annat sätt än för språkliga majoriteter. Och den språkkunskap är ingen belastning i språkmosaikerna Europa.

Den är ren hårdvaluta.

...samt några ord om mobning

En färsk europeisk undersökning visar att finländarna är nöjda med sina jobb. Men:

Finländare är oftare sjuka än medeleuropéer, arbetstakten upplevs som hård och mobning förekommer oftare på finländska arbetsplatser än i andra europeiska länder. Det är knappast långsökt att ana ett visst samband.

Att finländska arbetsplatser toppar Europa på mobning är både oacceptabelt och skamligt.

PETER EHRSTRÖM

peter.ehrstrom@vasabladet.fi
tel 06-3260 256